

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVI, broj 10

10. ožujka 2016.

cijena 200 Ft

IV. PASIONSKA BAŠTINA PRIREĐENA U VRŠENDI

Foto: Branka Pavić Blažetin

7. stranica

HOŠIG-ovo gostovanje

10. stranica

Hrvatski gala program u Šopronu

11. stranica

Spomen-godina Zrinskih

14. stranica

Komentar

Tko što sije, to će i žeti

Što čovjek posije, to će i požeti – poučne su riječi koje nas, posebno u vrijeme korizme, upućuju na promišljanje našega osobnog života, ali i života šire zajednice.

Živimo u doba kada je sloboda prilično široko shvaćena, što će reći da je sve slobodno, da se sve može, bez obveza i posljedica. Takvo razmišljanje, koje nam se nameće sa svih strana, kako u društvenom i javnom životu, tako i putem medija, ili jednostavno prihvaćamo bez razmišljanja, ili pak odbijamo, ali se od toga više ne bavimo njime. Nećemo se usprotiviti vladajućemu mišljenju, koje nam se uz to još i nameće kao jedino ispravno razmišljanje, kao jedini put u životu, i u osobnom i obiteljskom, pa i u društvenom životu. Umjesto da živimo svoj život, kao odgovorni pojedinci, na izvorima tradicije, obitelji, Božjega zakona, da u ovome neuravnoteženom, iskrivljenom vremenu, da budemo stijena koju neće oprati bujica, mi se prepuštamo vladajućemu mišljenju koje nas naprosto potiče da zapostavimo svoje posebnosti. Prihvaćajući čak i ono loše koje nas prije ili poslije vodi u propast, mi se priklanjamo, podlažemo vladajućemu. Putem manjeg otpora biramo lakši put, umjesto da se borimo za svoje vrijednosti, uzore i ideale. Osim toga živimo za sadašnjost zaboravljajući na prošlost, a još manje razmišljamo o budućnosti.

Putem manjeg otpora zapostavljamo i svoj materinski jezik, a ne razmišljamo o tome da je jezik istoznačnica za narod. Iz prošlosti znamo da je utiranjem jezika doveden u pitanje i opstanak naroda. Pozivajući se na razne izlike, posebno da se ne zamjerimo drugima, da smo mi dvojezični, da govorimo i jezikom većine, ograničavamo se na kulturne tradicije, na folklor, na plesove i pjesme. Jest, i to je važno, i to je dio naše nacionalne posebnosti, ali bez jezika utapamo se u većinsku sredinu za koju smo mi isti, samo se razlikujemo pjesmom, plesom, nošnjom i običajima.

Kako će se tako uočuvati narodnosna zajednica, koja je stoljećima čuvala svoj jezik, koristila se njime u osobnom, obiteljskom i javnom životu, zahvaljujući tome i opstala do danas?

Odgovor je vrlo jednostavan, ali poguban – na taj način nikako. Ako se ne izborima za svoja, uostalom zakonom zajamčena prava, za svoj jezik u što široj javnoj uporabi, u društvenom životu, u crkvi, za dvojezične natpise naselja, ulica, javnih ustanova, neće nas ništa i nitko spasiti. Ako posijemo sjeme nebrige za svoju materinsku riječ, onda ćemo to i žeti. Mladi naraštaji ostat će bez temelja za očuvanje svoje nacionalne samobitnosti. Izvor iz kojega smo mi crpili, presušit će.

S. B.

Glasnikov tjedan

meljima europske civilizacije, osobito u mediteranskom i srednjoeuropskom prostoru kojih je Hrvatska dio. Sva temeljna djela europske kulture i umjetnosti, podjednako pisane riječi, glazbe, slikarstva i kiparstva izravno su ili neizravno oslonjena o pasijske teme.

Udruga Pasijska baština, koja ove godine obilježavanja 25. obljetnicu djelovanja, pristupila je prikupljanju i oživljavanju zagubljene i rasute baštine, obnavljani su običaji, pučko se glazbeno stvaralaštvo rascvalo i pos-

talo izvorom novog umjetničkog stvaralaštva. Studenti umjetničkih akademija, likovnih i muzičkih sa svojim profesorima stvorili su ili interpretirali brojna nova umjetnička djela, književnici svih naraštaja natjecali se u pisanju novih književnih djela s pasionskom tematikom, dramski nam umjetnici dočaravali Muku i sve naše

muke. Golemo bogatstvo koje je živjelo u narodu, u hrvatskim selima... posvuda – iznova je otkriveno, predstavljeno široj hrvatskoj javnosti, obnovljeno i obogaćeno novim djelima. Čitam iz ovogodišnje programske knjižice ovogodišnjih 25. jubilarnih svečanosti Pasijske baštine koje traju od 12. do 24. ožujka.

Branka Pavić Blažetin

Pasijska kultura, pasionska baština, Muka našega Gospodina Isusa Krista toliko je tragova ostavila u prošlosti hrvatskoga naroda, i na prostorima gdje Hrvati žive. Jer svi hrvatski prostori jedan su od mnogobrojnih izvorišta hrvatske pasionske baštine, jer hrvatski narod duboko je vjeran u najširem smislu te riječi. Riječ je o tradiciji propitivanja i očuvanja višestoljetne tradicije, o tradiciji obnove te tradicije i prikazu pasionskih događanja iz svih hrvatskih krajeva u svim hrvatskim krajevima. Svake godine uoči Uskrsa

Sva temeljna djela europske kulture i umjetnosti, podjednako pisane riječi, glazbe, slikarstva i kiparstva izravno su ili neizravno oslonjena o pasijske teme.

Pasijska baština podsjeća nas na isходиšte – na Isusovu Muku kao nepresušno dvotisućljetno nadahnuće za sve vrste stvaralaštva: za glazbu, slikarstvo, kiparstvo, književnost... kazuju mu uime udruge Pasijska baština Jozo Čikeš i Stjepan Pepelnjak.

Što to ima u pasionskim svečanostima, kakav je to magnet? Pasijske su kulturne vrijednosti u te-

MEDIJSKI CENTAR

Croatica

mcc.croatia.hu – dnevne vijesti • www.glasnik.hu – dnevno svježe vijesti, napisi, albumi fotografija
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, svaki radni dan od 18 sati pet radijskih emisija s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati.
Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.
Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia.

Čitajte i širite
Hrvatski glasnik!

Objavljen prvi poziv na podnošenje projektnih prijedloga Interreg V-A Programa suradnje Mađarska – Hrvatska 2014. – 2020.

Prvi poziv na podnošenje projektnih prijedloga (eng. *Call for Proposals*) Interreg V-A Programa suradnje Mađarska – Hrvatska 2014. – 2020. objavili su danas Ured premijera Mađarske kao Upravljačko tijelo Programa te Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske kao Nacionalno tijelo u Programu.

Znakoviti je iznos prvog Poziva **26,53 milijuna eura**, raspoloživih u okviru tri prioriteta (2. prioritet: Prihvatljivo korištenje prirodnih i kulturnih dobara, 3. prioritet: Suradnja i 4. prioritet: Obrazovanje). Prvi je poziv **otvoren do 31. svibnja 2016., u 17 sati** (po srednjoeuropskom vremenu), a što je i isključivi rok za dostavu projektnih prijedloga.

Za podroban opis Poziva, uključujući i prihvatljivo područje, pravila prihvatljivosti te dostave projekata, te informacije o tijeku odabira, molimo Vas konzultirati Upute za podnositelje projektnih prijedloga (eng. *Guidelines for Applicants*), koje možete pronaći ovdje. Na istoj stranici <http://www.huhr-cbc.com/en/list-of-call-for-proposals> službenih mrežnih stranica Interreg V-A Programa suradnje Mađarska – Hrvatska 2014. – 2020. možete preuzeti dokumente za prijavu projekta, s prijavnim obrascem (eng. *Application form*) te ostalim bitnim dokumentima.

Tijekom Prvog poziva na podnošenje projektnih prijedloga, Zajedničko tajništvo (ZT/JS) i ZT/JS Kontakt točke organizirat će Informativne dane u sedam pograničnih županija programski prihvatljivog područja. Točni datumi i mjesta održavanja bit će uskoro objavljeni na: <http://www.huhr-cbc.com> i <http://www.huhr-cbc.com/hr/popis-poziva-na-podnosenje-projektnih-prijedloga>. Jezik je Prvog poziva na podnošenje projektnih prijedloga engleski, ujedno i službeni radni jezik. Program

BUDIMPEŠTA – Ovih je dana počela prodaja ulaznica za prijateljski nogometni susret Mađarske i Hrvatske koji će se prirediti 26. ožujka. Prema obavijesti službenih internetskih stranica Mađarskoga nogometnog saveza (MLSZ), ulaznice za susret sudionika Europskog prvenstva koje će se održati ovoga ljeta u Francuskoj mogu se kupiti na meccsjegy.mlsz.hu, te putem mreže Ticket Expressz. Ulaznice se prodaju po cijeni od 2500, 3500, 5000 i 8000 forinta, VIP ulaznice po cijeni od 15 000 i 25 000. Bez navijačke kartice ulaznice se mogu kupiti na dva mjesta u Budimpešti, u Bálni i Dvorani Syma. Susret nogometnih reprezentacija Mađarske i Hrvatske bit će 26. ožujka u Groupama Areni, s početkom u 18 sati.

Posjet Kaniži

Kaniški gradonačelnik Sándor Denes s dogradonačelnicima 29. veljače primio je dr. Gordana Grlića Radmana, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, i Miju Karagića, počasnog konzula Republike Hrvatske u Kaniži, saznajemo iz županijskog tiska Zalai Hírlap. Na sastanku je bila i Marija Vargović, predsjednica kaniške Hrvatske samouprave.

Na susretu se razgovaralo o desetogodišnjoj suradnji grada Kaniže i Čakovca, o razvojnom planu grada. Gradonačelnik je naglasio da Kaniža ima vrlo povoljan smještaj blizu hrvatske, slovenske i austrijske granice te on mnogo znači u životu grada. Spomenuo je i europski prekogranični IPA projekt u kojem su partneri gradovi Čakovec i Koprivnica, te da i u budućnosti računaju na suradnju hrvatskih gradova. Veleposlanik Grlić Radman dodao je da su hrvatsko-mađarski odnosi uvijek bili dobri iako ima nekih otvorenih pitanja kao što su INA i migracijska kriza, prekogranične su veze čvrste, ali treba raditi na tome da još više jačaju. Veleposlanik je naglasio važno bi bilo da se ponovno otvaraju željeznički prijelazi, naime njihovo zatvaranje sprečava međunarodnu trgovinu. Obje su strane spomenule značenje hrvatske nacionalne manjine na tom području, s kojom gaje dobru suradnju.

Nova mogućnost za stipendije

Pod nazivom Campus Mundi, Ministarstvo ljudskih resursa pokrenulo je novi program za stipendiranje studenata, saznajemo s web-portala Kormany.hu. Program Campus Mundi ostvarit će se u okviru programa Széchenyi 2020 sa sufinanciranjem Europskoga socijalnog fonda od 9,2 milijardi forinta ukupnih sredstava i namijenjen je razvoju međunarodne mobilnosti u visokom obrazovanju. Ciljevi su programa podizanje razine visokog obrazovanja, pospješivanje zapošljavanja diplomiranih i podizanje priznavanja mađarskih sveučilišta na međunarodnoj razini.

Postupkom dodjele stipendija upravljat će Zaklada Tempus u sklopu kojeg će umalo devet tisuća studenata moći dobiti stipendiju za ostvarivanje dijela studijskog programa, stručnu praksu ili za poučna putovanja u zemljama izvan Europe. Program će umnogome pridonijeti tome da do 2023. godine 10 – 20 posto studenata dio svojih studija provede u inozemstvu. László Palkovics, državni tajnik, izjavio je da je u strategiji visokog obrazovanja i povećanje broja stranih studenata u Mađarskoj, naime po trenutnome stanju tek je 9 % studenata iz inozemstva, iz 45 zemalja. Mađarska vlada taj postotak želi povećati do 2022. barem na 15 % pomoću stipendija za strance. Prema izvješću ravnatelja Zaklade Tempus Pétera Tordaija, financijski okvir programa „Campus Mundi“ odnosi se na šest godina i iznosi 9,2 milijarde forinta, a studenti ako uspiju osvojiti stipendiju, mogu dobiti mjesečno 186 – 270 tisuća forinti, ovisno o zemlji u kojoj će studirati. Natječaj je objavljen na web-stranici Zaklade Tempus. Na ostvarivanje dijela studijskoga programa može se prijaviti do 10. ožujka, a za stručnu praksu ili za kratke studije do 10. travnja. U daljnjem mogu se očekivati rokovi prijave godišnje dva puta, u proljeće i najesen.

Predstavljena knjiga *Ladislava Heke Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici*

Zaboravljeni sunarodnjaci iz Segedina

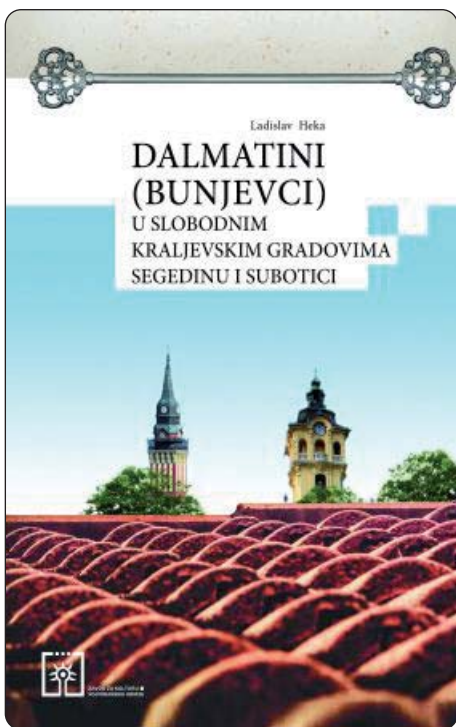
Dosadašnja istraživanja o bunjevačkim Hrvatima, koji su se u južnu Ugarsku doselili krajem 17. stoljeća s područja današnje Bosne i Hercegovine i Hrvatske (Dalmacije), spominju mahom Suboticu, Baju i Sombor kao mjesta u kojima su se nastanili. Međutim, dio njih se nastanio i u Segedinu, dajući u sljedeća dva i pol stoljeća, odnosno do svojega gotovo potpunog odnarođenja, znatan doprinos razvitku toga grada. Uzmimo za primjer samo Dugonicsev trg u središtu toga grada na Tisi koji nosi ime po sveučilišnome profesoru, matematičaru i romanopiscu *Andriji Dugoniću* (1740. – 1818.).

Važan izvor podataka o ovoj temi jest knjiga dr. sc. Ladislava Heke *Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici* (nakladnici: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Znanstveni zavoda Hrvata u Mađarskoj, 2015.) koja je predstavljena prošloga tjedna u Subotici.

Doseljavanje i poistovjećivanje

Jedna skupina Hrvata, odnosno Dalmatina (Dalmata), došla je u Segedin već u 16. stoljeću predvođena Dubrovčanima, koji su se bavili trgovinom soli. Poslije, 1687., bježeći pred Turcima, u grad doseljava i skupina Dalmatina izbjeglica, predaka današnjih bunjevačkih Hrvata. Tako u tome gradu nastaje znatna zajednica Dalmatina koju povezuju zajedničko podrijetlo, jezik (dalmatinski) i katolička vjera. »Tu skupinu Bunjevaca izbjeglica isprva nazivaju 'katoličkim Racima'. Oni 1701. podnose zamolbu u dvorski ured u Beču da ih se službeno naziva Dalmatinima. Tek poslije, u drugoj polovici 19. i u 20. stoljeću, pripadnike te zajednice nazivaju Bunjevcima. Naziv Bunjevac u Segedinu se pojavljuje tek u drugoj polovici 19. stoljeća, u nazivu ulice (Bunjevác sor) koja vodi od pošte do katedrale«, reče autor knjige Ladislav Heka.

U Segedinu su u to vrijeme živjele četiri etničke zajednice – Mađari, Srbi, Dalmatini i Nijemci. Svaka od njih živjela je odvojeno, a Dalmatini su bili naseljeni u centru oko središnje katoličke crkve. Međutim, kako su nakon stotinjak godina naučili mađarski jezik, zahvaća ih tijekom odnarođivanja. »Za razliku od Dalmatina u Subotici, koji su živjeli i u okolnim pustarama, segedinski su Dalmatini živjeli u središtu grada. Onoga trenutka kada su naučili mađarski jezik, više se nisu ženili samo između sebe, nego i s Mađarima. Također, njihovi su narodni običaji brzo zaboravljeni s gradskim načinom življenja. Pomađariti se značilo je viši društveni status. Najviši stupanj dostigli su Graškovići, koji su bili knezovi, dakle hercezi. Nadalje, *Josip Šišković* bio je podmaršal general, imali smo i podmaršala *Bajalića*. Bajalići su u Segedinu najvažnija obitelj u Dalmatina, oni su se od 16. pa skroz do kraja 18. stoljeća izjašnjavali da su pripadnici i Dalmatina i mađarskoga naroda. I danas u Segedinu ima ljudi koji nose prezimena Dalmatina, ali se drže Mađarima«, pojašnjava Heka.

Ladislav Heka, autor knjige

Razlikovanje pojmova i naroda

Hrvatsko stanovništvo u Ugarskoj susreće se pod raznim povijesnim nazivima – Dalmate, Dalmatini, Dalmatinci, Iliri, Iliri rimokatolici, Bunjevci, Bošnjaci, Toti, Raci, katolički Raci itd. Jedan od značaja ove knjige, kako smatra njezin urednik *dr. sc. Slaven Bačić*, jest u tomu što je Heka napravio razliku između pojmova Dalmatin i Dalmatinac. »Dalmatinac je geografski pojam, a Dalmata, odnosno Dalmatin, subetnički je pojam«, navodi Bačić.

Također, Heka je prvi u stručnoj mađarskoj literaturi napravio jasnu razliku između Srba i Hrvata u Segedinu. »Do tada su svi južni Slaveni u Segedinu i okolici smatrani Srbima. Heka je pažljivom analizom imena, prezimena, vjeroispovijedi, načinom izbora u gradski magistrat, prilično jasno utvrdio da je u Segedinu bilo i Hrvata. Bilo ih je i u obližnjim naseljima, u Sirigu, koji je danas dio Segedina, i u Desci. I tu su njegova istraživanja temeljna. Do podataka je došao na temelju arhivske građe u Segedinu i u Čongradskoj županiji«, kazao je Bačić.

Po njegovim riječima, knjiga predstavlja i veoma dobar izvor podataka o Hrvatima u Subotici. »Posebna se smetnja za ovdašnje Hrvate desila se nakon Drugoga svjetskog rata kada su mnogi od nas prestali biti dvojezični, odnosno govoriti mađarski jezik. Prestala nam je biti dostupna mađarska literatura u kojoj ima najviše podataka o razdobljima kojima se Heka bavi. Knjiga se najviše temelji na literaturi *Istvána Iványija*, ali i novijih autora poput *Lászlóa Magyara*, *Lászlóa Blazovicha*, *Lászlóa Szekeresa*«, navodi Bačić.

Ista prezimena u oba grada

Segedin je do statusa slobodnoga kraljevskoga grada došao prije, 1719., a Subotica 1779. godine. Uloga Dalmatina u povijesti obaju gradova vrlo je velika, i ona se može iščitati u ovoj knjizi. »Nema sumnje da su ti naši predci u Subotici i Segedinu izuzetno doprinosili svojim postignućima i životima, da su se ugrađivali u napredak tih naselja u određenim razdobljima. Mi smo danas još ovdje opstali, dok Bunjevaca, odnosno Dalmata u Segedinu već u 19. stoljeću gotovo nema. Ali to ne umanjuje njihovu ulogu i značenje u izgradnji toga grada. Zanimljiva su prezimena Dalmata koja se spominju: Bajalić koje se spominje već 1663., Bernaković, Dejanović, Dugonić, Grašalković, Šišković, Ivanković, Kaić... Gotovo ista prezimena javljaju se i u Subotici, što govori o nekakvim rodbinskim vezama, odnosno da je riječ o istoj etničkoj skupini«, rekao je povjesničar *Stevan Mačković*, te dodao da se u zapisima subotičkog Magistrata od 1759. pa nadalje spominju termini »Dalmata«, »dalmatinski jezik«, »puk dalmacijanski«...

Od Dalmatina do Bunjevca

Terminom Dalmatin (Dalmata) za Hrvate koristilo se vrlo dugo, sve do početka 20. stoljeća na području od Novog Sada do Budimpešte, o čemu svjedoče popisi stanovništva. Jedno od pitanja koje se nametnulo prigodom predstavljanja knjige bilo je – od kojeg se razdoblja taj etnonim, prema dokumentaciji, a ne prema knjigama, počinje vezivati za Bunjevce?

Odgovor na ovo pitanje dao je Slaven Bačić: »Za stanovništvo koje danas nazivamo bunjevačkim Hrvatima korišteni su različiti nazivi u različito vrijeme od različitih izvora. I u samim popisima stanovništva do početka 20. stoljeća oni su se nazivali različito, čak i primjerice u dva susjedna sela. Katolički Raci je termin kojim su se koristili austrijski časnici. Isti se termin javlja u mađarskoj literaturi i bio je dugo, tijekom čitavog 19. stoljeća, oznaka za nas. U spisima franjevaca isključivo se nazivamo Dalmata ili Dalmatinima. U gradskim smo se izvorima katkad nazivali Iliri ili Iliri rimokatolici. Stoga, po meni, najvažnije je kako se zajednica samonazivala, a to je nesumnjivo naziv Dalmatin. *Gašpar Ulmer*, nesumnjivo najbolji poznavatelj subotičkog arhiva za razdoblje do polovice 19. stoljeća, jednom mi je kazao da se samo dva puta u spisima susreo s nazivom Bunjevac. Nazivom Bunjevac u Subotici se počinju koristiti tek u drugoj polovici 1860-ih godina«.

Politike imenovanja

Uvođenje etnonima Bunjevac, kako je naveo ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov*, ima veze i s politikama imenovanja, a tom su se temom bavili i znanstvenici *Mario Bara* i *Robert Skenderović*.

»Njihova je argumentacija sljedeća: kada se počela stvarati moderna mađarska nacija, polovicom 19. stoljeća, jača proces apsorpcije naroda koji su bili bez jače infrastrukture i visoke kulture. U slučaju Hrvata postojala je politika odvajanja onih etnonima koji su prostorno vezani za Hrvatsku. Dalmatini su vrlo jasno bili etnonim koji je govorio o prostoru koji nije na teritoriju Ugarske, koji unutar sebe ima i taj etnički, razlikovni moment od ugarskoga. Drugim riječima, uvlačenje etnonima Bunjevac imao je za cilj razoriti veze koje su postojale s povijesnom Trojednom kraljevinom i na taj način veza s prapostojbinom u nacionalnoj svijesti zapravo se raskidala. Tako su nositelji moći vršili procese koji odnarođuju, zatomljuju...«, kazao je *Žigmanov*.

Folijacija koje nema?

Predstavljanje knjige otvorilo je još jedno pitanje vezano za povijest ovdašnjih bunjevačkih Hrvata. Riječ je o dokumentu (folijaciji) u kojem Bunjevci traže dopuštenje da se nasele u ove krajeve, a kojega osim *Iványija*, spominju i drugi autori poput srpskog akademika *Slavka Gavrilovića*. Član Odbora za povijest Bunjevačke matice *Zvonko Stantić*, kako kaže, pokušao je doći do ovog dokumenta u Austrijskome državnom arhivu i Ratnom arhivu u Beču, ali je dobio odgovor da im je ta folijacija nepoznata. U dijalog o ovom pitanju uključio se *Bela Tonković*, koji se također bavi istraživanjem povijesti bunjevačkih Hrvata: »Nepoznata folijacija odnosi se na arhiv Dvorske komore i Tajne dvorske ko-

Mnogobrojna publika

more. Taj je arhiv bio jedinstven do 1920. i neke godine kada je došlo do požara i kada je otprilike dvije trećine tog arhiva izgorjelo. I ono što se uspjelo spasiti dobilo je novu numeraciju, novu katalogizaciju, jer se više nije mogao uspostaviti sustav stare katalogizacije. Mađarska delegacija pri Austrijskome državnom arhivu uspostavila je dio te stare katalogizacije. Treba tamo otići i listati. Dobijete kutiju u kojoj je snop nagorjelih spisa, pa onda tražite...«

Predstavljanju knjige pribivao je i *prof. dr. sc. Attila Badó*, pročelnik Instituta za poredbeno pravo Pravnog fakulteta iz Segedina, koji je zahvalio publici što je pokazala velik interes za ovo izdanje njegova kolega *Ladislava Heke*.

D. Bačić Palković

Planovi Fancaške osnovne škole

Četvero učenika prijavljeno u pečušku Hrvatsku gimnaziju

Pošto je zaključeno polugodište, o postignutim rezultatima, nadalje o položaju nastave hrvatskoga jezika, te planovima do kraja tekuće školske godine upitali smo ravnatelja Fancaške osnovne škole, jedne je od dviju bajskih osnovnih odgojno-obrazovnih ustanova u kojoj se odvija predmetna nastava hrvatskoga jezika.

Kako nam uz ostalo reče ravnatelj Joso Ostrogonac, na polugodišnjoj ocjenjivačkoj sjednici vrednovan je rad prvog polugodišta, između ostalog i nastava hrvatskoga jezika, koja je bila uspješna. Prema njegovim riječima, broj upisanih na hrvatski jezik već godinama stagnira, što nije mala stvar, jer od ukupno 270 učenika 136 uči hrvatski koji se predaje kao predmet u satnici tjedno šest sati (5 + 1), a uz to djeluje i hrvatski kružok u okviru kojega radi plesna skupina i pjevački zbor. Tako su učenici škole potkraj prošle godine nastupili na svečanoj sjednici Gradskog vijeća prigodom dodjele godišnjih odličja, koje je za istaknuti rad na odgojno-obrazovnom polju primila Angela Šokac Marković, dugogodišnja ravnateljica Osnovne škole „Šugavica“ na bajskom Dolnjaku, a tijekom veljače sudjelovali su i na bajskom te fancaškom prelu.

Prema prijavama, četvero učenika škole, dvoje s Fancage i dvoje iz čavoljske podružnice, svoje školovanje nastavit će u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže. Naime, Fancaškoj školi pripadaju i dvije škole obližnjih naselja: Sentivana i Čavolja. Kako dodaje ravnatelj Ostrogonac, time se nastavlja pozitivna tendencija proteklih godina, a vjeruje da će njihovi učenici tamo ne samo usavršiti znanje hrvatskoga jezika nego da će se po završetku svoga školovanja i vratiti, možda preuzeti nastavu hrvatskoga jezika, možda postati sudionicima kulturnog života ili članom Hrvatske samouprave. Jer nije u pitanju samo znanje jezika, nego i jačanje nacionalne svijesti.

Među planovima za iduće razdoblje, u okviru postojeće suradnje prijateljskih gradova Baje i Labina, posebno ističe proširenje suradnje s labinskom Osnovnom školom «Ivo Lolo Ribar». U iščekivanju susreta s ravnateljem Mirom Alilovićem, za ovu su godina predviđeni novi susreti, razmjene učenika i nastavnika, što će zajednički konkretizirati. Lani je osamnaest fancaških učenika boravilo u jezičnom kampu u Vlašićima na otoku Pagu, čemu se nadaju i ove godine. Nakon posjeta Labinu, u suradnji s tamošnjom školom, ove godine žele ugostiti njihov nastavnički zbor, a suradnju obrazovnih ustanova proširiti i na novi prijateljski grad – Biograd na Moru.

I ove će godine organizirati već redovite godišnje priredbe. Prvo je fancaško prelo, slijedi Markovo, gala program bajskih škola na kojem će nastupiti i fancaški učenici, među njima i polaznici nastave hrvatskoga jezika.

Premda vrtići više ne pripadaju osnovnim školama, jer oni su u gradskom održavanju, najviše djece i dalje dolazi iz fancaških vrtića, u hrvatske skupine iz vrtića u Templom ulici, s kojima i dalje usko surađuju. Nakon dugogodišnje stručne suradnje koja je postojala dok su vrtići pripadali školi, ostala je vrlo dobra suradnja. Ove godine imaju samo jedan prvi razred, a više nego polovina upisana je u hrvatsku skupinu. U nastavi radi četiri nastavnika hrvatskoga jezika, što im omogućava dobar raspored u satnici. Uskoro će i upisi u novu školsku godinu, koje iščekuju u nadi da će ponovno biti u mogućnosti pokrenuti dva prva razreda, od toga jedan za hrvatsku skupinu. Međutim, ohrabruje prethodna obavijest fancaškog vrtića da će biti dvadesetak djece koja će se upisati na predmetnu nastavu hrvatskoga jezika.

S. B.

GARA – Tamošnja Hrvatska samouprava 14. ožujka ove godine organizira Književnu tribinu koja će se održati u mjesnom domu kulture, s početkom u 15 sati. Program: obilježavanje 330. godišnjice doselidbe bunjevačkih Hrvata; polaganje vijenaca kod spomen-ploče ispred doma kulture, recitacije povodom mađarskoga nacionalnog praznika; prikaz nove knjige «Garske bunjevačke familije – kadgod i danas».

IV. PASIONSKA BAŠTINA PRIREĐENA U VRŠENDI

Četvrta „Pasionka baština u Mađarskoj” održana je 5. ožujka u vršendskoj Šokačkoj čitaonici. Sudionici okrugloga stola na temu Hrvatski korizmeni i uskrсни običaji bili su Jozo Čikeš koji je govorio na temu Europski identitet i Pasionka baština; Đuro Franković osvrnuo se na Nepoznatu brošuru na hrvatskom jeziku o Ilirskoj večeri održanoj 1840. u pečuškome Njemačkom kazalištu; Lila Trubić upoznala nas je s temom Korizma jučer i danas; Stjepan Pepelnjak nadahnuto je govorio o Korizmenom-uskrsnim pjesmama sjevernih krajeva Hrvatske, uz filmski zapis u interpretaciji Ansambla Lado.

Skup je u ime domaćina otvorila Marijana Balatinac, predsjednica Hrvatske samouprave sela Vršende, posebno je pozdravila, glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Mišu Heppa, HDS-ova predsjednika Ivana Gugana, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Josu Ostrogonca, prvu konzulicu Dinku Franulić, predsjednika Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišu Šarošca i velečasnog Attilu Bognára. Okrugli stol vodila je glavna

organizatorica susreta u ime Zaklade Zornica nova Milica Klaić Tarađija. Ona je u uvodnom slovu naglasila da je ovo četvrta godina zaredom da Zaklada Zornica nova, u suradnji s zagrebačkom udrugom Pasionka baština, u okviru korizmenih programa Pasionke baštine pod skupnim sadržajem Kristova Muka i Uskršnuće, organizira korizmeno druženje među Hrvatima u Baranji i Bačkoj. Naime, dosadašnji su susreti održani u Mohaču, Pečuhu, Salanti, a ove godine, zahvaljujući susretljivosti vršenske Hrvatske samouprave, u Vršendi. Premala je bila prostorija u vršendskoj Šokačkoj čitaonici koja se dupke napunila gostima i Hrvatima iz mjesta.

U sklopu događanja dana, u Čitaonici postavljena je i izložba dječjih crteža s područja Pečuške biskupije, na temu Molitva, koji su pristigli na natječaj 2015. godine.

Nakon predavanja slijedila je korizmena pobožnost i koncert u mjesnoj crkvi, uz prigodne riječi župnika mohačke franjevačke crkve velečasnog Attila Bognára i sudjelovanje pjevačkih zborova iz Vršende, Mohača i Baranjskoga Petrovog Sela. Susretu je slijedilo druženje u obiteljskom ozračju vršenske Šokačke čitaonice.

Branka Pavić Blažetin

„Sto godina Price“

Zaklada Zlatko i Vesna Prica u 2016. godini nizom manifestacija obilježiti će 100. obljetnicu rođenja slikara i akademika Zlatka Price. U pripremi je retrospektivna izložba i monografija o životu, stvaralaštvu i ulozi Zlatka Price. Spomenutu su Zakladu 2006. godine, prema želji Zlatka Price, osnovali gradovi Samobor i Pečuh te Jasmina Jugo Prica, supruga pokojnog akademika Price, a 2013. godine joj se pridružila i Općine Tar-Vabriga iz Istre, mjesta u kojem je Prica izgradio svoju kuću (poklonio ju je Zakladi). U Taru se od 2006. godine za učenike osnovnih škola gradova Samobora, Pečuha i Tara održavaju likovne kolonije, te likovne kolonije za mlade, jednako kao i već poznate hrvatske i mađarske likovne umjetnike. Prvi upravitelj Zaklade bio je Ante Sorić, a sadašnja joj je upraviteljica Marica Jelenić. Zaklada je osnovana radi čuvanja i promicanja djela akademika Zlatka Price i njegove pokojne kćeri, umjetničke fotografkinje Vesne Prica, neprekidnim izlaganjem njihovih djela te poturdu mladih likovnih umjetnika održavanjem likovnih kolonija. Godina 2014. počela je suradnja Akademije likovnih umjetnosti iz Zagreba i Umjetničke akademije iz Pečuha oko projekta međusobne suradnje profesora i studenata i njihova sudjelovanja na Zakladinoj likovnoj koloniji, koja se održava u Pricinoj kući u Taru, o kojoj se brine Zaklada Zlatko i Vesna Prica.

Kako je Medijski centar Croatica izvijestio predsjednik Zaklade i zastupnik u Skupštini Grada Pečuha Jozo Hari, projekt obilježavanja 100. obljetnice rođenja Zlatka Price zamišljen je u tri cjeline – monografija, izložbe i simpozij, a organizatori su Zaklada Zlatko i Vesna Prica, Grad Samobor, Grad Pečuh, Općina Tar-Vabriga i Jasmina Jugo Prica, a suorganizatori POU Samobor i Galerija Prica. Izradba monografije u završnom je razdoblju, a tekstovi će biti na hrvatskom, mađarskom, njemačkom i engleskom jeziku te sažetak na talijanskome, a obuhvatit će prikaz i raščlambu važnosti djela Zlatka Price unutar hrvatske i jugoslavenske scene, njegovo mjesto u europskom kontekstu, podroban životopis, sjećanja suvremenika te kataloški popis radova. Sveukupna građa bit će na petstotinjak stranica. Autori monografije, postava i kataloga izložbe s hrvatske strane jesu Nikola Albaneže i Nikolina Šimunović, a suautori monografije iz Pečuha jesu dr. Jenő Újvári, dr. Ernest Barić, György Várkonyi i Jozo Hari. Središnji dio proslave Pricina stotog rođendana bit će predstavljanje monografije i retrospektivna izložba u Samoboru, Zagrebu,

restrospektivne izložbe gdje bi se prikupljali novčani darovi za nastavak Zakladina rada.

Zaklada predviđa organizirati i prigodne simpozije u Samoboru, Zagrebu i Pečuhu radi vrednovanja stvaralaštva i mjesta Zlatka Price unutar umjetničkog i nacionalno-kulturološkog okvira.

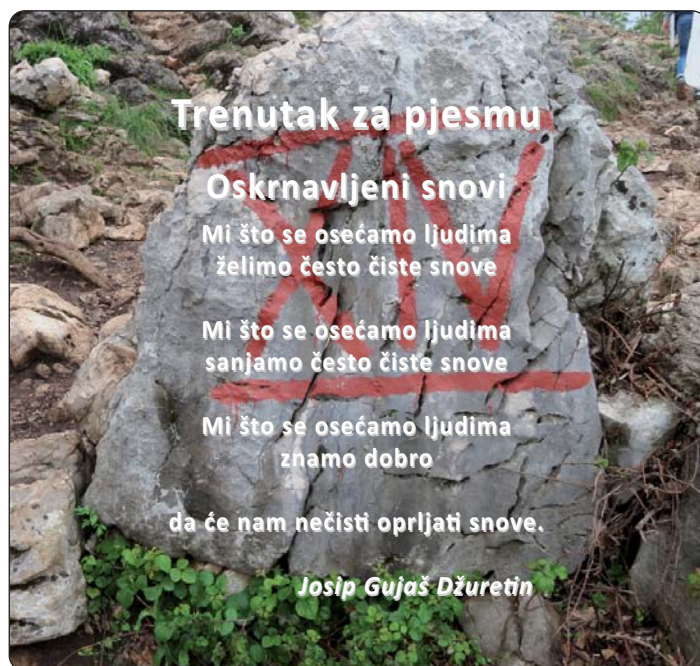
Središnji dio programa obilježavanja 100. obljetnice rođenja započet će u Zagrebu velikom retrospektivnom izložbom u Galeriji Klovićevi dvori 14. lipnja 2016. godine, na kojoj će biti izloženo dvjestotinjak djela koja će prikazati cjelovito Pricino stvaralaštvo u svim razdobljima. Potkraj svibnja u Samoboru se postavlja izložba grafika i crteža, a u Samoborskome muzeju prigodna dokumentarna izložba. Monografija će biti svečano predstavljena također u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu, 28. lipnja 2016. Nakon Samobora i Zagreba, izložba se otvara u Rijeci, Taru i Poreču, u studenom u Pečuhu, a dogovara se i izložba u Italiji i Njemačkoj.

Projekt „Sto godina Price“ nastaviti će se i u 2017. godini izložbama i drugim događanjima u Italiji i Njemačkoj. Zaklada Zlatko i Vesna Prica procijenila je vrijednost ovoga svojega projekta na 300 tisuća kuna.

Branka Pavić Blažetin

Rijeci, Taru, Pečuhu i Budimpešti. U Pečuhu se traži stalni izložbeni prostor za djela koja je Prica poklonio tomu gradu (kao što je poznato, Zlatko Prica gradu svoga rođenja Pečuhu, još za života, poklonio je 96 svojih radova), a razmišlja se o prostoru u budućoj novoj zgradi pečuškoga Hrvatskog kazališta, kaže Jozo Hari dodajući da će se pobrinuti i za organizaciju bala u sklopu

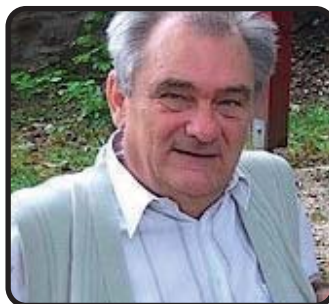
Zlatko Prica

Umjetnik i akademik Zlatko Prica rođen je 26. lipnja 1916. godine u Pečuhu. Nakon završenoga prvog razreda osnovne škole, 1922. godine seli se s roditeljima u Zagreb, gdje se školuje. Diplomirao je 1940. godine na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, uz profesore Krstu Hegedušića, Omera Mujadžića i Ljubu Babića. Odmah po diplomiranju, 1941. godine, ustrojio je vrlo zapaženu prvu samostalnu izložbu u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu. Uoči rata Prica je uhićen i interniran u logor Danica kraj Koprivnice. Tada je začeta, u nizu crteža, grafička mapa «Ljudi iz logora Danica» (1947.). Godine 1943. odlazi na Žumberak u partizane. Sljedeće godine Prica zajedno sa slikarom Edom Murtićem izrađuje ekspresivne litografije ilustrirajući poemu «Jama» Ivana Gorana Kovačića. Godine 1948. ostvaruje prije dobivenom stipendijom putovanje u Pariz; 1952. odlazi u Indiju, a 1954. u Brazil. Za boravka u Indiji oduševio se freskama iz Ajante, napušta akademsku stečevinu tonskoga slikanja i prostornog iluzionizma. Pročišćeniji odnos ritma i prostora te stilizacija začetak su Pricina izvornog stila: počevši od Samoborskog ciklusa (1953. – 1957.), potom Plodova zemlje, Ljudi i plodova (1957. – 1969.) i Anatomija prirode (1969. – 1971.) do Tarskog ciklusa (1971. – 1992.). Opus završava Opatijskim kišobranima i ciklusom Žena (1992. – 2003.). Zlatko Prica bio je član skupine «Mart» od 1957. godine; jedan je od utemeljitelja Galerije «Forum» u Zagrebu (1969.); član je Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti od 1988. godine. U Modernoj galeriji u Zagrebu 1970. priređena je izložba Zlatka Price, a iste godine obnovljene su veze slikara s rodnim Pečuhom. Pricin je dar danas iznimno važan dio postava pečuskog Muzeja Janusa Pannoniusa. Početkom novoga stoljeća, 2002. godine, otvorena je Galerija Zlatko i Vesna Prica sa stalnim postavom slikarskog dara Zlatka Price gradu Samoboru, gdje je umjetnik dugo obitavao. Postao je počasnim građaninom Samobora i Pečuha. Umro je u Rijeci 7. ožujka 2003. godine.

- mcc -

U spomen

Jenő Újvári (1939. – 2016.)

Nakon borbe s rakom pluća, 6. veljače 2016. godine u 77. godini života preminuo je dr. Jenő Újvári, poznata osobnost kulturnog života grada Pečuha. Bio je prijatelj Zlatka Price i poznavatelj njegova djela te jedan od osnivača Zaklade Zlatko i Vesna Prica. Za predano djelovanje i zasluge u radu Zaklade na promicanju Pricina stvaralaštva, osobito na suradnji likovnih kolonija mađarskih i hrvatskih likovnih umjetnika u kući Prica u Taru u Istri, te na zbližavanju i suradnji gradova Samobora i Pečuha, dr. Jenő Újvári 2007. godine proglašen je počasnim građaninom grada Samobora.

Na ostvarenju Pricine želje o uspostavi Zaklade dr. Újvári osobito je surađivao s prije godinu i pol preminulim prvim upraviteljem Zaklade, gospodinom Antom Sorićem, s obzirom da su zajedno, još za Pricina života, postavili svrhu i ciljeve djelovanja Zaklade.

Jenő Újvári rodni Pečuh zadužio je brojnim zaslugama na području kulture na kojem je neumorno radio cijelog života. Dužnost pečuskoga dogradonačelnika obnašao je između 1966. i 2004. godine. Pod njegovim ravnanjem utemeljena je središnja gradska kulturna ustanova „Baština grada Pečuha/Sopianaë” i jedinstveno starokršćansko središte Cella Septichora, ustrajno je radio da bi kasnorimsko groblje 2000. godine ušlo na popis svjetske materijalne baštine UNESCO-a, a velik je i njegov doprinos što je Pečuh 2010. godine postao Europskom prijestolnicom kulture. Za istaknuto djelovanje i zasluge u području kulture primio je brojna odličja. Javnim glasovanjem Pečušaca dobio je najviše glasova za najzaslužnijega pečuskoga građanina, a odličje mu je uručeno na svečanoj misi u pečuskoj katedrali.

Njegovim preranim odlaskom Zaklada je ostala bez svojega neumornog člana i pokretača, ali njegove zamisli i zasluge živjet će u suradnicima kojima je prenio svoj zanos i veliku ljubav za kulturu obaju naroda.

(www.samobor.hr)

POGAN – U suorganizaciji Seoske i Hrvatske samouprave, a u jubilejskoj Godini Božjeg milosrđa i Godini sv. Martina, uz 1700 godina rođenja toga svetca, u poganskoj crkvi posvećenoj međugorskoj Kraljici Mira i u Seoskom domu priređuje se posveta moći svetog Martina i susret crkvenih zborova. Svečanost se priređuje 12. ožujka, s početkom u 11 sati.

NARDA – Kulturni dom dotičnoga sela srdačno poziva sve zainteresirane 12. marcijua, u subotu, s početkom od 19 uri, na predavanje pod naslovom «Vazam kod Hrvatov», rođenoga Nardarca, etnologa, povjesničara, teologa, novinara, pjesnika i autora knjig i studijov dr. Šandora Horvata. Pred nekoliko ljet je na tu temu priredjena serija referatov i kod čepreških Hrvatov.

Učenici i nastavnici santovačke Hrvatske škole 2007. godine

HOŠIG-ovo gostovanje u Stolnom Biogradu

Likovi zajedničke hrvatsko-mađarske povijesti pohodili kraljevski grad

Nakon zagrebačkoga i zadarskoga gostovanja, HOŠIG-ova Literarna i plesna scena krenula je u osvajanje domaće pozornice. Naime, 25. veljače u kasnim popodnevnim satima gostovala je s predstavom „Vremeplov, 800-godišnja hrvatsko-mađarska povijest“, u kazališnoj dvorani stolnobiogradskog Općeprosvjetnog doma „Svetoga Stjepana“. Do narečenoga gostovanja došlo je zahvaljujući pozivu gradske Hrvatske samouprave, i sufinanciranja putnih troškova od strane Hrvatske samouprave grada Budimpešte.

Zamisao o gostovanju narodila se lani, na stolnobiogradskoj manifestaciji „Tjedan hrvatske kulture“, u sklopu koje ravnateljica budimpeštanske škole Ana Gojtan, uz kratak promidžbeni film predstavila je školu kojoj je na čelu. Ujedno je to i prvi nastup pred mađarskom publikom. Tom se prigodom okupilo umalo dvadeset gledatelja, među njima i pripadnika hrvatske manjine, a diplomatsku misiju matične nam domovine zastupao je prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Berislav Živković. Nazočnima se na hrvatskom jeziku obratila predsjednica Hrvatske samouprave Janja Cindrić Jakubek, koja je naglasila kako je hrvatskoj zajednici u Mađarskoj važno da pripadnici mađarskoga naroda upoznaju prošlost Hrvata u Mađarskoj, te zajedničke likove hrvatsko-mađarske povijesti, koji su jednako obogatili književnost i povijest obaju naroda. Ravnateljica Ana Gojtan istaknula je kako smatra zadaćom promidžbu ustanove kojoj je na čelu, a jedan od vidova jest gostovanje Literarne i plesne scene, u kojoj su daroviti polaznici škole. Ujedno je istakla da se nada kako će ubuduće zajedničku hrvatsko-mađarsku povijest zajednički pisati.

Na kazališne daske velebne pozornice vile Velebita Zorica i Dinara te Veliko prelo,

ponovno su dočarali likove kralja Zvonimira, Lijepa Jelene, Nikole Zrinskoga i biskupa Ivana Antunovića, te pomorske članice Monarhije. Budući da je riječ uglavnom o mađarskom gledateljstvu, tekst na mađarskome bio je projiciran na platnu, a također je došlo i do izmjene pojedinih scena predstave. Skraćen je Bunjevački svatovac, a također su izostali i likovi 1848. – 1849. revolucije. Umjesto narečenih uvršten je ulomak iz predstave „Žene hrvatsko-mađarske povijesti“, natporučnik Marija. Literarna i plesna scena budimpeštanske Hrvatske škole nema stalni postav,

glumci učenici se mijenjaju, tako su u ovoj predstavi debitirali Danica Romac (vila Zorica), Lijepa Jelena (Deniza Dancs) i Norbert Góhér (Petar Kružić). Doduše, Danica je već svoje glumačko umijeće, kao narator, pokazala u božićnoj predstavi „Koje od devetero?“, jednako kao i Norbert u ulozi imućnoga gospodina. I ovaj su put, kao i Deniza, bili pun pogodak. Smatram da ubuduće mogu glumiti i likove s više teksta. Ponovno je s učenicima glumila i studentica, bivša hošigovka Laura Tišlerić. Ona je sada dorasla glavnoj ulozi jer se znatno slobodnije i sigurnije kretala na pozornici, a i tekst je više prisvojila. Gostovanje je dokazalo da su najbolji promicatelji odgojno-obrazovne ustanove oni učenici koji postižu odlične rezultate u učenju, koji sudjeluju u školskim aktivnostima.

Glumce Literarne i plesne scene čekaju nastupi po Hrvatskoj, po planu, u Splitu, Dubrovniku i Osijeku, te u pečuskoj Školskom centru Miroslava Krležje. Rado će se odazvati bilo kojem pozivu ako se podmiruju putni troškovi. Članovi stolnobiogradske Hrvatske samouprave, poput pravih domaćina, prije predstave glumcima su darovali razgledanje grada, a nakon nje častili ih slatkišima, sendvičima i sokovima.

Hrvatski gala program u Šopronu

„Tamburaši svirajte, pajašice tancajte!”

Kulturni i informacijski centar „Ferenc Liszt” sa svojim imponantnim izgledom u Šopronu, širokom pozornicom i zvanarednom akustikom morebit je sanja za svake izvodjače ki nek malo držu za sebe, a ta sanja se je brojnim društvam ostvarila 26. februara, u petak, početo od 19 uri, kad je u priredjenju Šopronskoga hrvatskoga kulturnoga društva i mjesne Hrvatske samouprave kolosalnu dvoranu napunila hrvatska glazba, a srce je zagrijao hrvatski folklor.

TS „Starci” iz Šoprona

Peljač programa dr. Franjo Pajrić dvojezično je najavio bloke i hasnovite informacije za Gradišćanske Hrvate ter i sam nastupao s domaćimi tamburaši „Starci” iz Šoprona. Pod peljanjem Geze Völgyija ml. ovi zreliji svirači su nas zaljuljali u svit gradišćanskih melodij, a za njimi Koljnofski tamburaši su nas zagrijali i koljnofskimi jačkami, a i sa sadašnjimi šlageri iz Hrvatske. Štefan Kolosar, predsjednik Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije i ujedno i predsjednik HKD-a „Veseli Gradišćanci” je gizdavo predstavio bogati kulturni žitak vlašćega naselja, Unde. Ženska vokalna skupina „Biseri”, pod dirigiranjem Sabine Balog, tako zriilo i čisto jači da joj je svaki nastup za slušatelje pravi užitak. Slavenske tance i dio Undanskoga pira jur uobičajeno na visokom nivou su prikazali undanski folkloriši, a tamburaši su uspjeti publiku prezentirati i

nešto novo. Grupa Rouge sa ženskim tamburaši (dvime iz Zagreba, a trime iz Koljnofa) je nastupala kot presenećenje noći i za svoje izvedbe pravoda je dostala i burni aplauz. – U prosjeku, glede broja stanovništva, najveć Hrvatov živi u Petrovom Selu – je s ovimi riči začeo svoj govor dr. Andraš Handler, predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, ki je ukratko povidaio mnogobrojnoj publiku o najjužnijem selu ove regije i tamošnjem društveno-kulturnom djelovanju. Ženski zbor Ljubičica u pratnji tamburašev je u dva bloki premijerno izveo nekoliko omiljenih hrvatskih jačak iz treće cedejke, mladja tančoška generacija HKD-a «Gradišće» je zvala u Baranjski svit, a potom svi ostali folkloriši su prikazali gradišćansku koreografiju. Zvana nje su još nekoliko petrovskih melodij izveli i petrovski tamburaši ki su i zaprli već od dvourni folklorni večer, na kom su nazočili i parlamentarni zastupnik Matija Firtl sa ženom Katikom, kot i Franjo Grubić, načelnik Koljnofa

Tamburaši HKD-a „Veseli Gradišćanci” iz Unde

HKD „Gradišće” iz Petrovoga Sela

i ujedno i predsjednik Odbora za manjine u županijskoj skupščini. Kako je rekla jedna od glavnih organizatoric večera, Eva Škrapić-Radler, rodnom iz Petrovoga Sela, šopronski Hrvati su se jako veselili da su mogli imati ovako uspješni program i pravoda se ufaju i u nastavku, kamo će pozvati druge kulturne grupe iz drugih gradišćanskih sel. Po Pajrićevi riči hrvatski «after-party» u Rejpal-hiži je durao do zore, uz svirku i opuščenu atmosferu ter uz jedinstvenu gostoljubivost šopronskih Hrvatov.

Tiho

Hrvatska večer u Novom Selu

U organizaciji Hrvatske samouprave Novoga Sela, u subotu, 27. veljače, priređena je Hrvatska večer u naselju. U večernjim satima u mjesnom domu kulture okupilo se hrvatsko društvo i zajedno su proveli večernje sate. Priprema i klanje trajalo je cijeli dan kako bi svi zadatci bili gotovi do večernjih sati kada je počela večera i kulturni program.

Zoltán Varga, Pavo Kovač i Jozo Solga

Svinjokolje ili kolinje uvijek je imalo važnu ulogu u životu naselja, a ta je navada još i dandanas živa. Kad dođu hladniji dani, slijedi vrijeme kolinja i od mesa se prave razni specijaliteti. Kao što je bilo nekada, i sada se radi o okupljanju znanaca, prijatelja i obitelji, tada svi jedni drugima pomažu u topljenju čvaraka, nadijevanju krvavica, kobasica i drugih specijaliteta od svinjskog mesa. Veći dio posla uvijek rade vještiji ljudi, ponegdje profesionalni

mesari, ali, naravno, i ostali imaju mnogo, kadšto i previše posla. Danas je doslovno sve dostupno u dućanima i velikim trgovačkim kućama, ali ti proizvodi ne znače konkurenciju domaćima. Pripreme za svinjokolju i u naše vrijeme počinju nekoliko dana unaprijed. Potrebno je obavijestiti obitelj pa i prijatelje i susjede kako bi svi bili slobodni toga dana. Nekoć je svinjokolja trajala dva pa čak i tri dana, ali danas se to zbog nedostatka vremena više ne radi. Taj je običaj i u podravskim naseljima ostao živ do dana današnjega, pa i zbog toga je došlo do toga da su u Novom Selu odlučili da će time iznenaditi stanovništvo. U večernjim satima okupilo se društvo u mjesnom domu kulture, gdje je program večeri počeo s pjevanjem i plesom. Priredbu je posjetio, između ostalih, i voditelj Ureda Hrvatske državne samouprave Jozo Solga. Nakon pozdravnoga govora gledatelji su mogli uživati u programu martinačkoga Ženskoga pjevačkoga zbora „Korjeni“, uz glazbenu pratnju lukoviškoga Orkestra „Drava“. Pjevačice Zbora na pozornicu su stigle u prekrasnim podravskim nošnjama i, kao uvijek, donijele sa sobom izvrsno ozračje. Nakon čarobne pjesme slijedio je ples. U izvedbi šeljinske Plesne skupine „Zlatne noge“ publika je mogla vidjeti splet šokačkih plesova. Nakon kulturnog dijela večeri Hrvatska samouprava Novoga Sela, na čelu s predsjednikom Belom Siladijem, zahvalila je na pomoći i radu gospodinu Solgi. Hrvatska se večer nastavila zajedničkom večerom i zabavom do kasnih noćnih sati uza svirku „Drave“, kojoj su se pridružili Levente Varnai, martinački načelnik, te Zoltan Vizvari.

Luca Gažić

Ženski pjevački zbor „Korjeni“

BARČA – U petak, 4. ožujka, u svečanoj dvorani Gradske vijećnice, s početkom u 17 sati održan je forum o mogućim razvojem u okviru Programa o ruralnom razvoju 2016. Nakon pozdravnoga govora Lászlóa Szászfalvija, parlamentarnog zastupnika, i barčanskoga gradonačelnika Ota Karvalića zainteresirani su dobili više informacija o spomenutom Programu. Sudionici su mogli dobiti odgovore na sva pitanja vezanih za natječaj. Máté Pongrácz, odgovorna osoba za Šomođsku županiju pri organizaciji Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat, rekao je: u Šomođskoj županiji sve područje sudjeluje u Programu; bilo je riječi o šumarstvu, stočarstvu, vinarijama i rasadnicima. Najveći se zahtjev javlja glede vanjske obnove zgrade i u izgradnje trgova u naseljima, ali postoji natječaj i postupak s otpadnim vodama. Forum je privukao niz zainteresiranih osoba.

LUKOVIŠĆE – U organizaciji lukoviške osnovne škole, 10. ožujka, priređuje se Natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku. Pobjednici iz nekoliko kategorije moći će sudjelovati na državnom natjecanju.

Mala stranica

Stiže nam proljeće

Stari su Slaveni vjerovali Peruna, boga gromova i munja. Legenda kaže da on u proljeće donosi kišu i zemlju čini plodnom, ali potom tjera oblake i donosi Sunčevo svjetlo. Dani su sve duži zato što je Zemlja sada drugačije nagnuta prema Suncu negoli zimi. U prirodi postaje vrlo živahno. Lastavice i ostale ptice selice dolaze iz toplijih krajeva, provjeravaju stara gnijezda i pripremaju ih za nove mladunce. Kukci nestrpljivo čekaju da se prvi cvjetovi otvore i ponude im slatki nektar. Livade postaju sve šarenije, a drveće zeleno i bogato lišćem. U to doba godine i ljudi postaju živahniji. Sunčeve zrake ih mame da izađu iz domova i prošeću prirodom u potrazi za prvim glasnicima proljeća – ljubicama, visibabama, jaglacima...

Prisjetimo se revolucije 15. ožujka 1848.

Od 1825. do 1848. godine vrijeme je reformi unutar Ugarske. Dana 15. ožujka 1848. u Pešti je izbio revolucija, koja je, osim općih značajka europskih ustanaka protiv feudalaca, imala ponajprije karakter mađarske borbe za samostalnost. Vođa borbe bio je Lajos Kossuth, a revoluciju je predvodila skupina studenata, na čelu sa Sándorom Petőfijem. Zahtijevali su od Beča veće ovlasti sabora. Lajos Kossuth postavljen je za guvernera, a za predsjednika Lajos Batthyányi. Ipak, godinu dana poslije austrijska vojska, potpomognuta banom Jelačićem ugušila je revoluciju. Mađari 1867. nalaze kompromisno rješenje s Habsburgovcima. Stvorena je dvojna monarhija, Austro-Ugarska, sa sjedištima u Beču i Pešti.

Književni kutak

Ljerka Varga

PROLJEĆE SE ČUJE

Proljeće se iz grmova čuje
pjesma ptica ponekad odjekuje
kada sunce svoje zrake pruža
a danom je sve to zraka duža.

Proljeće se još negdje sakriva
na latici cvijeta žuta, potokom što pliva
pod oblakom koji nebom skita
u kojem je kiša proljetna sakrta.

Proljeće se ispod krila budi
vrijednih prvih jutarnjih letača
pa nas čeka u osvitlu zore
kad već zraka stazama korača.

Svakim danom ima nešto novo
život novi već svuda se sreće
sve se budi, šuma miris širi
to u susret dolazi proljeće.

Zrinski se kadeti pripremaju na spomen-godinu

Godina 2016. posebna je za organizacije koje čuvaju spomen Obitelji Zrinski, naime ove godine se obilježava 450. obljetnica pogibije Nikole Šubića Zrinskog, odnosno Sigetske bitke (1566.). Mađarska i Hrvatska ovu godinu proglasila je Spomen-godinom Nikole Zrinskog Sigetskog. Za kerestursku Udrugu Zrinskih kadeta ova će godina također biti bogata događanjima. Mladi će kadeti nastupati na raznim programima u Pomurju i Međimurju, vezanima za tu velikašku obitelj.

Zrinski kadeti na svečanosti s čakovečkom Zrinskom gardom

Udruga Zrinski kadeta utemeljena je u jesen 2009. godine na poticaj nastavnika zbornice Osnovne škole Nikole Zrinskog i Hrvatske samouprave radi očuvanja i promicanja plemićke obitelji Zrinski, koji su svoje posjede imali i u Pomurju i borili se za slobodu za vrijeme turskih razaranja. O tome svjedoče i pronađeni ostatci nekadašnje utvrde Novi Zrin nedaleko od Kerestura. Želja je osnivača bila da kadeti čuvaju spomen tih povijesnih likova, da prema uzoru obitelji Zrinskih njeguju čovjekoljublje, poštuju obitelj i njeguju domoljublje i bogoljublje. U redove Zrinskih kadeta primaju se učenici koji to zaslužuju svojim ponašanjem, stegom i dobrim srcem. S pomoću čakovečke Zrinske garde dječaci trebaju naučiti uredno marširati, naučiti zapovijedi na hrvatskom i mađarskom jeziku, nositi odoru i sablju. Od samog osnutka 28 mladića se prisegnulo i postalo članom povijesne postrojbe Zrinskih kadeta. U Keresturu su mnogi potpomagali djelovanje Udruge, mjesna Hrvatska samouprava dala je sašiti odore kadetima, a Seoska samouprava dala je izraditi sablje. Zahvaljujući suradnji s čakovečkom Zrinskom gardom, kadeti često nastupaju i u Hrvatskoj na raznim manifestacijama. Sadašnji je voditelj Zrinskih kadeta Laci Papoči, a o organizacijskim poslovima brine se Anica Kovač, ravnateljica keresturske škole.

Kadeti nastupaju na raznim svečanostima u Pomurju, godinama nastupaju na Gala programu Mađarske kulture u Budimpešti, surađuju sa Sve-

čilištem narodne obrane, Povijesnom postrojbom sigetskih vitezova i s Križevačkom djevojačkom stražom, zagrebačkim Izviđačima Zrinskih i drugim udrugama koje se bave očuvanjem povijesnih tradicija. Udruga surađuje i s mađarskom školom u Sloveniji u mjestu Kapca i na taj način već surađuje na tromedi. Kako bi uspjeli obnavljati svoju odoru, aktivni su i u natjecanjima, za programe Dana Nikole Zrinskog više puta je dobivena potpora preko natječaja za narodnosti, lani kod Nacionalnog fonda za suradnju dobivena su sredstva pomoću kojih su sašivene nove odore. Udruga Zrinskih kadeta ove godine svoj prvi program priredila je 27. veljače: Utrku Mura na koju se javlja mnoštvo ljubitelja trčanja iz Kerestura i drugih mjesta. Kadeti su većinom među prvima, jer oni moraju imati kondicije za razne priredbe i u zimi i vrućini. Tijekom godine bit će organizirane biciklističke staze Zrinski, kampovi. U suradnji s raznim pomurskim organizacijama najesen će jedan tjedan biti posvećen Zrinskim kada će u različitim mjestima biti upriličena predavanja o junačkom djelu Nikole Šubića Zrinskog, učenicima pomurskih škola bit će organizirani izleti u grad Zrinskih, u Čakovec, i u Siget.

beta

Sudionici utrke Udruge Zrinskih kadeta 27. veljače

Pismo poslano predsjedniku
Saveza Hrvata u Mađarskoj

U pismu između ostaloga stoji:

Obavješćujemo vas da će se prijateljski nogometni susret Mađarske i Hrvatske održati u budimpeštanskoj Areni Groupama, 26. ožujka 2016. godine. Prema našim prosudbama susret će pobuditi poprilično zanimanje i u krugu hrvatske zajednice u Mađarskoj, stoga vas molimo da preko sustava Savezovih veza svima onima koji se zanimaju za taj događaj prenesete ovu obavijest. Navijači s ulaznicama za mađarske sektore prilikom ulaska na stadion ne mogu kod sebe imati hrvatske nacionalne simbole, zastave (trobojnice) i ne mogu nositi prepoznatljivu hrvatsku odjeću. Pri ulazu na stadion organizatori će to nadzirati, mogu zabraniti ulaz.

Žele li pripadnici vaše zajednice navijati za hrvatsku momčad, predlažemo da kupe ulaznice u sektor gostujućih navijača. Naravno, ulazak u hrvatski sektor moguć je samo s hrvatskim simbolima. Do ulaznica u hrvatski sektor može se doći preko Hrvatskoga nogometnog saveza (www.hns-cff.hr)

Molimo vas da se obratite njima s povjerenjem. Mađarski nogometni savez najavio je hrvatskoj strani da može biti mađarskih državljana koji se žele koristiti tom mogućnošću.

Zahvaljujemo na razumijevanju i potpori.

Magyar Labdarúgó Szövetség

Levélcíme: 1396 Budapest 62. Pf. 906/1

Tel: +36 1 577 9500 | Fax: +36 1 577 9503

Iktatószám: 1431 /2016.
Levéll

Osztrogonác József
Magyarországi Horvátok Szövetsége
elnöke

Budapest
Nagymező u. 68
1065

Tárgy: Magyarország – Horvátország EB felkészülési mérkőzés, 2016. március 26.

Tisztelt Elnök Úr!

Tájékoztatom, hogy a Magyarország – Horvátország válogatott labdarúgó mérkőzés Budapesten, a Groupama Arénában kerül megrendezésre, 2016. március 26-án. Megítélésünk szerint a mérkőzés a magyarországi horvátok körében is jelentős érdeklődésre tart számot, ezért kérjük, hogy szövetségük kapcsolatrendszerén keresztül az alábbi információkat tolmácsolják az érdeklődők irányába.

A magyar szektorokba jegyet váltó szurkolók a beléptetés során nem tarthatnak maguknál horvát nemzeti jelképeket, zászlót és nem viselhetnek jellegzetes horvát ruházatot. A beléptetés során a rendezők ezt ellenőrizni fogják, a belépést megtagadhatják.

Amennyiben a mérkőzésen a közösségük tagjai a horvát csapatnak kívánnak szurkolni, abban az esetben azt javasoljuk, hogy a vendégszektorba váltsák meg jegyüket. Természetesen a horvát szektorba csak horvát szimbólumokkal lehet belépni. A horvát szektorba érvényes jegyekhez a Horvát Labdarúgó Szövetségen keresztül lehet hozzájutni (www.hns-cff.hr).

Kérjük, hogy forduljanak hozzájuk bizalommal. Az MLSZ előzetesen jelezte a horvát félnek, hogy lehetnek olyan magyar állampolgárok, akik élni kívánnak ezzel a lehetőséggel.

Köszönöm megértésüket és támogatásukat!

Budapest, 2016. február 22.

Tisztelettel:

Samu István
biztonsági igazgató

BIZONJA – Kako smo doznali od Bizonjca Balaža Martinšića, iz sjevernogradišćanskoga naselja se u ovom dotičnom ljetu planiraju slijedeća hodočašća: 18. i 19. marcijuša u okviru petoga korizmenoga shodišća Šopronceve, iz Bizonje se ganu pišaki u austrijsku Lovretu, a pokidob je shodišće dvodnevno s 68 kilometari, noćevanje bude u Breitenbrunnu. Bizonjci će 1. majuša, u nedilju, na veliko jursko shodišće Gradišćanskih Hrvatov pred kip Krvave suze točeće Divice Marije dojt takaj piše. Odlazak iz Bizonje je jedan dan prlje otpodne, spavanje je u Győrladaméru, a drugi dan je dolazak u jursku katedralu na mašu u 10 uri. Na pozdravljenje Blažene Divice Marije 22. majuša, u nedilju, vjerniki će se otpraviti u Máriakálnok (daljina od 17 km), kade mašu predvodi kanonik, prof. dr. Jive Šmatović. U augustušu jur tradicionalno se daju na put hodočasniki i iz Bizonje, 23. augustuša, da bi za 200 km pišačenja zašli u štajersko Celje na 93. Skupno hrvatsko shodišće. 18. septembra, u nedilju kih 12 km čeka vjernike piše do kapele Háromtölgy, a 12. novembra, u subotu, shodišće u Halászi (15 km) u čast biskupa Sv. Martina zatvara ovaljetni dnevnik shodišćev iz Bizonje. Za daljnje informacije morete se javiti kod Balaža Martinšića, tel. 36 70 6333 217 ili na mailu: mbalu8701@gmail.com.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava IX. okruga s programskim nizom pozdravlja proljeće u srijedu, 16. ožujka. U galeriji Erlin (Rádayjeva u 4) u 16.30 sati otvara se izložba radova od stakla Csille Szilágyi, likovne umjetnice hrvatskoga podrijetla, potom posjetitelje u svijet hrvatskih bajki uvodi Marijana Kovač, kazivačica hrvatskih priči. Od 15.30 u prostorijama Općeprsvjetnog središta Ferencvaroša je bojanje pisanica, u kazališnoj dvorani u 17 sati nastupaju draškovačka djeca, potom Literarna i plesna scena budimpeštanskog HOŠIG-a izvodi ulomak iz predstave Žene hrvatsko-mađarske povijesti.

BUDIMPEŠTA – U Hrvatskome vrtiću toga grada u petak, 18. ožujka od 9.30. otvoreni je dan i farbanje pisanica. Za sprovedbu su odgovorne odgojiteljice po skupinama.

BIKIĆ – Seoska je samouprava objavila nastavak programa za izgradnju pločnika za žitelje naselja u 2016. godini. Bikićani se mogu prijaviti najkasnije do 31. ožujka ove godine, uz uvjet da će sredstva za pločnik ispred njihove nekretnine osigurati Samouprava, a za izvođenje radova dužan je pobrinuti se vlasnik. Prijava se može dostaviti na posebnom obrascu dostupnom na internetskim stranicama www.bacsbokod.hu. O dodjeli potpore odlučit će nadležni odbor Seoske samouprave do 15. travnja, a izgradnja pločnika mora se završiti do 30. listopada.

Poziv

Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj

Trinaestoga ožujka/marciuša, nedilju od 15 sati/uri početo molimo KRIŽNI PUT na kalvarijskom brijegu u Kisegu. Molitvu predvodi velečasni dr. Ante Kolić, župnik u mirovini. Sve Hrvate srdačno zovemo i čekamo na skupno premisslavanje o Muki Kristovoj/Kristuševoj.

U 14.50 se susrećemo/strefimo kod prve štacije. Po križnom putu imate mogućnost sudjelovati na misi/maši na hrvatskom jeziku u Kisegu od 17 sati/uri u crkvi/crkvi sv. Emerika. Misno slavlje predvodit će dr. Ante Kolić.

II. Hrvatska državna kobasijada

Pečuh, 15. travnja 2016. g. u 19:00 sati
Sportska dvorana "Lauber Dezső"

Nastupa: *Džentlmen*

Informacija:
+36 20 288 60 53

DRŽAVNA KOBASIJADA U PEČUHU

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj te Hrvatske samouprave Pečuha **15. travnja 2016. godine** održat će se II. DRŽAVNA KOBASIJADU U PEČUHU s početkom u **19 sati** u **Sportskoj dvorani Lauber Dezső**. Tijekom večeri nagradit će se najbolji proizvođači domaćih svinjskih poslastica u dvije kategorije: kobasice i salame (štifolder). Organizatori pozivaju sve zainteresirane proizvođače navedenih domaćih mesnih proizvoda iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj da svoje proizvode (1 komad) prijave i dostave **do 5. travnja** u sljedeća mjesta:

- Ured HDS-a (Budimpešta, Eva Mujić),
- Mohačka šokačka čitaonica (Đuro Jakšić)
- Klub „August Šenoa“ (Pečuh, Mišo Šarošac),
- Centar J. G. Džuretin (Martinci, Krištof Petrinović),
- Zavod S. Blažetin (Serdahel, Marija Vargović),
- Muzej sakralne umjetnosti (Prisika, Bernadeta Zadrović)
- Narodnosni dom (Baja, Angela Šokac Marković)

Prijavljeni uzorci bit će izloženi tijekom večeri u obliku švedskog stola, a pored kulturnog programa uz sudjelovanje domaćih izvođača o dobrom raspoloženju pobrinut će se popularni hrvatski tamburaški sastav DŽENTLMENI.

Organizatori očekuju odaziv hrvatskih samouprava, ustanova i civilnih udruga diljem Mađarske, te naravno sve ljubitelje svinjskih specijaliteta i tradicionalne pučke kuhinje. Stolovi koji se preporučuju samoupravama i drugim ustanovama za deset osoba mogu se rezervirati po cijeni od 55 tisuća forinti, za dvanaest osoba po 65 tisuća forinti (uključen paket pića), a za pojedince ulaznice će se prodavati u iznosu od 5000 forinti. Svi posjetitelji moći će uživati u švedskom stolu i osigurat će im se stol po potrebi. Rado Vas očekujemo!

Jozo Hari, organizator

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA PREDSTAVLJA

miCROfon

OMLADINSKI GLAZBENI FESTIVAL & NATJECANJE U PJEVANJU

09.04.2016.
19:00 | PETROVO SELO | SZENTPÉTERFA

SUDJELUJU
Pjevači uz živu glazbu iz hrvatskih naselja u Mađarskoj, stručni žiri i prateći sastav miCROfon band

Nakon programa fešta s

TS ŠETNJA

BESPLATAN ULAZ

INFO
hrsamouprava@upcmail.hu | TEL: +36 1303 6093
Facebook: miCROfon

Program pečuškoga Hrvatskog kazališta

- 16. ožujka** u 12 sati Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja, Otok;
- 16. ožujka** u 18 sati Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja, Jarmina;
- 17. ožujka** u 12 sati Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja, Babina Greda;
- 19. ožujka** u 17 sati Rajmund Kupareo: Porođenje – misterij, Serdahel;
- 20. ožujka** u 12 sati Rajmund Kupareo: Porođenje – misterij, Potonja;
- 31. ožujka** u 19 sati Margit Kaffka: Boje i godine – drama, pretpremijera, u Dvorani «N. Szabó Sándor», Pečuško narodno kazalište;
- 1. travnja** u 19 sati Margit Kaffka: Boje i godine – drama, premijera, u Dvorani «N. Szabó Sándor», Pečuško narodno kazalište.